

Læs om:

- ▶ Ny vejledning om ernæring på vej fra SST
- ▶ Klummen
- ▶ Man er jo ikke født med at vide hvordan man laver smørrebrød til ældre
- ▶ Hold øje med
- ▶ Til inspiration
- ▶ Kommende aktiviteter i og udenfor DSKE

Ny vejledning om ernæring på vej fra SST

Af Mette Holst

Sundhedsstyrelsen har nedsat en arbejdsgruppe, til revidering af "Vejledning til læger, sygeplejesker, social- og sundhedsassistenter, sygehjælpere og kliniske diætister..". Arbejdstitlen for den nye vejledning er "Vejledning om screening og behandling af patienter i ernæringsrisiko". På trods af titlen, er der også indtænkt "borgere", hvormed vejledningen udvides til også at omfatte indsatsen i kommunalt regi, og således også inkluderer den kommunale hjemme-sygepleje, hjemmepleje og almen praksis med fokus på tidlig opsporing, behandling og rehabilitering af især ældre i ernærings-risiko. Der vil samtidig blive fokuseret på et mere sammenhængende forløb mellem sektorer. Arbejdet i gruppen, som starter 10/12, er forudgået af en workshop hvor centrale aktører fra hele området, inkl de forskellige faggrupper var inviteret. Arbejdsgruppen udarbejder oplæg til Sundhedsstyrelsen, som herefter tilretter og prioriterer det endelige indhold i vejledningen. Arbejdsgruppens arbejde forventes afsluttet i Maj 2020, hvorefter skrivearbejdet og høring skal foretages. Vi håber selvfølgelig der ligger en ny vejledning klar inden November 2020, hvor det internationale ONCA-møde afholdes. Der er fra Sundhedsstyrelsens side ikke prioriteret midler til implementering af vejledningen.

Klummen Af Jens Rikardt Andersen

Mon ikke vi alle på et tidspunkt har mødt problemet med at ernære overvægtige og fede patienter, når de bliver kritisk syge. Vore formler til behovsberegning fungerer dårligt, og monitoreringen af energiindgiften giver store problemer. Det samme gør ernæringsprincipperne, selvom de fleste har lært, at "protein er godt og meget protein er meget godt" ved stress-metabole tilstande. Der er nu publiceret et randomiseret studie på intensive patienter i respirator med mean BMI på 33 (Rice et al, JPEN 2019;43:471-80). De sammenlignede enteral ernæring med højt proteinindhold (1,5 g/kg) og lavt kulhydratindhold randomiseret overfor højt kulhydratindhold hos 105 patienter (52 og 53 i grupperne) i respirator. Begge præparater var kommercielt

tilgængelige. Endepunktet var glykæmisk kontrol. Det lave kulhydratindhold betød jo også at energimængden var mindre. Den glykæmiske kontrol var langt bedre i lav-kulhydrat gruppen både målt på forekomsten af hyperglykæmi og insulinbehovet. Man kan jo så undre sig over, om det er den hypokaloriske ernæring eller selve kulhydratmængden, der gør forskellen. Desuden oplyses ingen klinisk relevante endepunkter, hvilket er en uskik. En ting er, at rapportere et fund som dette, noget helt andet om patienterne har glæde af det. Der var henholdsvis 2 og 6 (kontrol) patienter, der døde, men forskellen er ikke signifikant. Der gives ingen information om respiratortid, status ved overflytning til stationær afdeling eller andet, jeg kunne ønske mig. Flere og flere undersøgelser peger i samme retning – til de meget stress-metabole patienter bør gives meget protein og samtidigt energi i underkanten af, hvad vi plejer at beregne os til.

Bioimpedans (BIA) bliver lettere og lettere at udføre på sengeliggende patienter, men kan man stole på det, man måler? DXA-skanninger er rigtig godt valideret på patienter, der kan gå selv både mhp. knogle- mineralisering og lean-body-mass (eller rettere fedtfri masse). DXA har sine ulemper i form af høj pris og manglende mulighed for at komme til den sengeliggende patient med udstyret. Der kommer nu en række sammenlignende undersøgelser, alle med DXA som facitliste. I dem alle er korrelationerne mellem målingerne fremragende, men det betyder jo ikke, at BIA er lige så god som DXA på enkeltindivider, kun på grupper. Nu kommer glædeligvis analyser med Bland-Altman plots også. De er meget effektive til at undersøge, om der er en konstant afvigelse mellem 2 metoder, eller om afvigelserne er helt tilfældige. I sidstnævnte tilfælde er metoden så ikke anvendelig på individniveau. På egne undersøgelser (2 stk. fra Københavnsområdet, upublicerede) er der usystematisk forskel på både stress-metabole og ustressede patienter. Nu har Lee et al (Nutr Clin Pract 2019;34:421-7) foretaget DXA-BIA sammenligningen på patienter med mamma cancer og fundet, at estimatet af fedt % varierer helt usystematisk, men såfremt der beregnes i kg fedt og kg non-fedt, så underestimerer BIA med en ret konstant mængde. Det er der jo et potentiale i. Når man så ser på Phase Angle (PA)

ved BIA, så opnås konstant lovende resultater. Pena et al (Nutr Clin Pract 2019;34:381-6) viste at PA var ganske godt relateret til en række ernæringsvariable og kunne prædiktere infektiøse komplikationer i et materiale på 121 cancerpatienter. Kort fortalt består BIA af en måling af reaktans (spændingen på cellemembraner – jo sundere celle, jo mere modstand mod strøm) og resistens (modstanden mod strøm i blodbanen). PA er sammenligningen af de 2 målinger, og på den måde giver det ganske god mening. Jo bedre ernæring, jo sundere celle, jo mere ionstyrke i cellens membran i forhold til blodbanen. Desværre er det ikke helt så simpelt i virkeligheden. Alle BIA resultater er afhængige af indtastet alder, vægt, køn og højde i større eller mindre grad. Det ville være rart, om vi kunne slippe for alle disse hemmelige formler, som måske fungerer for grupper, men ikke for individer. De nyeste BIA apparater er på vej væk fra de hemmelige formler og over mod de rene og rå målinger, men der er et stykke vej endnu.

Man er jo ikke født med at vide hvordan man laver smørrebrød til ældre *Af Dorte Langgaard Jensen og Mette Holst*

Når borgerne i hjemmeplejen skal have hjælp til frokost står traditionelt smørrebrød højt på ønskelisten. For en småtspisende ældre uden appetit er anretningen vigtig, og kræver at medarbejderne ved, hvordan man gør. Det med at smøre et stykke smørrebrød ikke er en kompetence man er født med. Blandt gruppen af social-og sundhedshjælpere som laver frokost i hjemmene, er mange yngre og nydanskere, som ikke er vokset op med det traditionelle smørrebrød. Og oveni det, har mange af de ældre som modtager hjælp nogle spiseudfordringer, der gør at maden f.eks skal være blød eller udskåret, og det kræver stor viden om såvel traditioner som hvordan smørrebrødet kan serveres lækkert for den enkelte med forhåndenværende midler og begrænset tid. Ernæringskonsulent Dorte Langgaard, der leder projektet i Gladsaxe kommune har seks Social- og sundhedshjælpere, til at hjælpe sig med sidemandsoplæring af de 139 social-og sundhedshjælpere. De seks startede med en dag at smøre 179 stykker smørrebrød, der efterfølgende blev serveret for kollegerne, og er nu med i udviklingen af materiale, og at udbrede kompetencerne i hele hjemmeplejen, så ældre borgere kan få serveret smørrebrød lige nøjagtig som de helst vil have det. I Dortes regi anvendes screeningsredskabet <https://socialstyrelsen.dk/udgivelser/vejledning-til-ernaeringsvurderingsskema> for alle tilknyttede borgere. Dorte finder det giver rigtig god mening i samarbejdet med borgeren og mellem faggrupper.

Hold øje med

På hjemmesiden www.ernaeringsterapi.info er folderen "Praktisk ernæringsterapi til udvalgte sygdomsgrupper i ernæringsrisiko" nu opdateret og kan downloades. http://ernaeringsterapi.info/beh_folder.html

Til inspiration *Af Mette Holst*

På Aalborg Universitetshospital er vi så heldige at have et Kost- og ernæringsudvalg der giver prioritet til ernæring. Ikke at vi ingen problemer har- nej nej. Vi er på sparekniven som alle andre. MEN, i Marts 2020 afholder vi vores 4. Ernæringssymposium på Aalborg Universitetshospital. Vi inviterer ernæringsteams, nøglepersoner og fagpersoner med ernæringsinteresse og ernæringsopgaver fra Aalborg Universitetshospital, herunder også Hobro, Farsø og Thisted, og åbner også dørene for vores kollegaer i de Nordjyske kommuner og Regionshospitalet Vendsyssel. Emnerne for årets møde er bl.a. Geriatrisk Guideline fra ESPEN, ernæring til kræftpatienten, patientperspektivet på det tværsektorielle ernæringsforløb og den motiverende samtale med den småtspisende patient. Endelig er der et indlæg om smagsforandringer hos kræftpatienter, og til sidst en fælles debat. Disse ernæringssymposier har været medvirkende til optimering af vores samarbejde omkring ernæringsforløbene internt i hospitalet såvel som mellem hospitaler og kommuner. Konceptet må kopieres©

Kommende aktiviteter i DSKE:

Initiativmøde "Ernæring til Geriatriske patienter" afholdes på Skejby 20.1.2020. 16.00 – 18.45

På programmet er:

Charlotte Suetta, Ovl, Prof. *Muskel- og funktionstab hos ældre patienter.*

Josephine Gade Bang-Petersen, *Ph.d. stud.*

Betydningen af ekstra protein når ældre patienter tilbydes træning under og efter hospitalsindlæggelse
Anne Marie Beck. Seniorforsker, Docent, PhD: *Uddrag af ESPEN guideline on clinical nutrition and hydration in geriatrics.*

Dorte Melgaard, seniorforsker, forskningskoordinator, Ph.d.: *Dysfagi*

Temadag for sygeplejersker "Ernæring i sygeplejerspraksis" afholdes i Randers 24.3.2020

Hold øje med hjemmesiden www.dske.dk

Der bliver arrangementer i Oktober og November.

Nøjagtige datoer følger på hjemmesiden.

Årsmøde 2020 afholdes i København d. 15. Maj 2020 på Hotel Admiral *Af Jørgen Wiis*

Vi kan glæde vores medlemmer og udstillere med, at vi til dette årsmøde i København kan tilbyde samme gode forhold som ved vores årsmøde i Århus. Hotel Admiral er beliggende i et gammelt smukt pakhuis på havnen. Hotellet tilbyder udsøgte konferencefaciliteter, - måske byens bedste.

Vi satser på et stærkt videnskabeligt program og rigeligt med pauser til at mødes, udveksle ideer og erfaringer samt at besøge vores udstillers stande.

Vi arbejder med at præsentere disse foredrag:

- Gå mæt hjem. v/Tina Munk
- The patient journey - forward/together. v/Marek Linchota, Polen
- Randomised controlled trials in clinical nutrition. - v/Philipp Schuetz, Schweiz
- Fristelser i øjenhøjde - perspektiver på ældre og ernæring i primær sektor. v/Kirsten Færgemann og Lena Bindsbøl
- Klima- og miljøudfordringer i ernæringsterapien. Debat v/Anne Dahl Lassen Fødevareinstituttet DTU, Mine Sylow tidligere Kbh. Madhus, Lea Brader Arla Foods, repræsentant fra Københavns kommune.

Ændringer kan naturligvis forekomme i lyset af dette tidlige tidspunkt.

Derudover afholdes de korte frie videnskabelige foredrag. Der uddeles priser og legater. Sidst men ikke mindst afholdes DSKEs Generalforsamling 2020.

Weekend i København? Vi har mulighed for forhåndsbooking af op til 15 værelser. Først til mølle. Vi forhandler med hotellet om at finde en rimelig pris. Mere herom senere.

Vi er stolte af at kunne tilbyde jer et årsmøde i disse helt særligt smukke faciliteter. Vi håber på stor deltagelse.

Bh
Arrangementsgruppen Årsmøde København:

Marianne Boll Kristensen, Anne Marie Beck, Anne Wilkens-Knudsen, Pia Søe Jensen, Lise Munk Plum, Camilla Balle Bech og Jørgen Wiis

Del din viden og interesse med andre medlemmer

Har du et kommende projekt, et undervisningsprogram eller en sjov ernærings-oplevelse du gerne vil dele i nyhedsbrevet, så skriv til:

mette.holst@rn.dk

Deadline for indlæg til næste nyhedsbrev er:
25. Februar 2020.

Kommende aktiviteter udenfor DSKE:

Rehabilitation International World Congress 2020
afholdes under temaet "Moving Societies" i Århus 8-10 September.

<https://www.reworldcongress2020.com/about-riwc-2020>

Heldigvis falder det ikke sammen med ESPEN kongressen, som afholdes lidt senere næste år.

ESPEN Kongres i Lyon, Frankrig 19-22 September 2020.

Registrering er allerede åben.

<https://www.espen.org/>

Opfordring til medlemmerne:

Tjek din profil på Lægeforeningen

Passer din adresse og stillingsbetegnelse stadig?

Log ind på www.laeger.dk

Vælg "min side" og følg guiden